

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

On tärkeä kiinnittää huomiota ja resursseja digitaalisen lukutaidon parantamiseen. Sosiaalisen median käytön yleistyttyä ja nyt vielä tekoälyn vauhdittamana medialukutaidosta on tullut entistä tärkeämpää. Pelkästään sääntelyllä kansalaisten (mis-)informaation saantia ja tuottamista esimerkiksi somealustoilla ei juuri ole pystytty rajoittamaan ja sääntelyllä tässä yhteydessä voi olla myös haitallisia vaikutuksia.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tekoäly ja kielimallit ovat disruptoimassa nopeasti opettamista ja oppimista. Ilmiö näkyy jo konkreettisesti kaikilla koulutusasteilla. Tekoälyn avulla voi helposti luoda esimerkiksi henkilökohtaisia oppimispolkuja tai tekoälyä voi hyödyntää vaikka henkilökohtaisena oppimismentorina. Tiedon hankinnan ja analyysin tuottavuus on kasvanut hurjasti, mutta samalla haasteeksi on muodostunut muun muassa plagiointi tai kriittisen ajattelun vähentyminen jos tekoälyn tuotoksiin uskotaan liian helposti. Tähän problematiikkaan tulisi Suomen etsiä etukenossa ratkaisuja.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksissa voisi näkyä vahvemmin tekoäly ja erityisesti millaisiin tekoälyteknologioihin suomalaista osaamista tulisi vahvistaa ja missä tulisi hakea globaalia johtajuutta erityisesti. Toisin sanoen, yksi keskeinen avaintulos voisi olla, että Suomi on valikoitujen tekoälyteknologioiden tai teknologiapinon (AI stack) osien globaali edelläkävijä

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Digitaalisen identiteetin lompakkoa koskevasta avaintuloksesta (5 todistusta vuoteen 2030 mennessä) voidaan pitää kunnianhimmottomana. Palta näkee lompakkosovelluksen luovan mahdollisuuksia erilaisten ammatinharjoittamiseen liittyvien lupien, todistuksien ja pätevyyksien reaaliaikaisessa sähköisessä todentamisessa. Tavoitteena tulisi olla, että kaikki työntekemisen liittyvät luvat olisivat sähköisesti saatavilla.

Näitä erilaisia viranomaisten myöntämiä lupia (esim. vartijakortti, tulityölupa jne.) on useita kymmeniä, joten se myös vaati todisteita myöntävien ja rekistereitä ylläpitävien eri viranomaisten tietojärjestelmien rajapintojen kehittämistä lompakkosovellusta ja sen arkkitehtuuria varten. Lisäksi Palta katsoo, että digitaalinen identiteettilompakko tulisi hyväksyä tunnistautumisen muotona verotusta varten vaadittavien suomalaisen henkilötunnuksen ja veronumeron hakemisessa, korvaten fyysisen käynnin verotoimistolla.

Tässä yhteydessä tulisi harkita velvoittavaa lainsäädäntöä, jotta viranomaiset tarjoavat tunnisteita lompakoihin nopeasti.

Samalla voitaisiin myös huomioida asetusehdotus European Business Walletista, eli organisaatiolompakosta, joka on käsittelyssä EU:n elimissä. Julkisen sektorin tulisi ottaa mahdollisimman laajasti organisaatiolompakot myös käyttöön. Suomen on syytä varmistaa, miten kansallisesti voidaan esitetyn lainsäädännön puitteissa kehittää sähköisiä palveluita yritysten ja yhteisöjen hallinnollisen taakan helpottamiseksi.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset kannatettavia, mutta tietoliikenneyhteyksien teknologianeutraaliuden lisäksi voisi korostaa myös niiden markkinalähtöisyyttä. Suomessa investoidaan hyvin niin kiinteään kuin langattomaan laajakaistaan ja meillä on edulliset hinnat ja rajattoman datan mobiiliyhteydet. Tämä on syntynyt hyvän taajuuspolitiikan ja markkinalähtöisen kehityksen myötä. Harvaanasutut alueet ovat Suomessa haaste, mutta sinne kohdistuvien tukielementtien (esim. laajakaistatuki) tulisi jäädä kohtuulliselle tasolle niin, etteivät ne sotke markkinoiden toimintaa.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tavoitteet ovat hyviä, mutta esimerkiksi datakeskusten osalta on tämän hallituskauden aikana tehty tavoitteita ja avaintuloksia päinvastaisia toimia sähköveron korotusten myötä. Asiaan liittyvä keskustelu ja päätöksenteko on perustunut sähkömarkkinoita koskeviin analyysihin ja toisaalta myös siihen minkälaista laskentaa tai palveluita tarjotaan tai mistä maasta investoinnit datakeskuksiin mahdollisesti ovat tulossa.

Toisessa avaintuloksessa viitataan teollisuuden uudistumiseen. Esimerkiksi tekoäly kielimalleineen tulee ravistamaan erityisesti palvelusektoria. Saman voi ajatella myös kvanttilaskentaa. Olisi järkevää puhua tässä yhteydessä: ”..elinkeinoelämän uudistumista”.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat hyvinkin kannatettavia. On syytä kuitenkin painottaa, että yritykset tekevät ratkaisunsa toiminnan kehittämisessä ja investoinneissa itse, jos näkevät sillä liiketoiminnalle hyötyä. Valtion toimet esimerkiksi liiketoimintatositteiden (tilinpäätökset, verotiedot, verkkolaskut ja -kuitit jne.) digitalisoimiseksi tulee tehdä ilman pakottavaa lainsäädäntöä. Resurssit pk-yrityksillä ovat usein vähäiset ja ne tulisi käyttää yrityksen kannalta tärkeisiin kehittämiskohteisiin.

Keskeinen kannustin pk-yrityksille on julkiset tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuet, jota pääosin yritykset saavat Business Finlandin rahoitusinstrumenttien kautta. Palvelualojen yrityksissä kehittämistoiminta kohdistuu pääosin digitalisaation hyödyntämiseen ja käyttöönottoon ja tällä hetkellä erityisesti tekoälyn soveltamiseen liiketoiminnassa. Suomessa kuitenkin tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmää on tulkittu liian suppeasti, mikä ei ole soveltunut kovin hyvin palveluyritysten kehittämistoiminnan logiikkaan ja esimerkiksi teknologian hyödyntämisen ja käyttöönottoa tukeviin hankkeisiin. Yksi keskeinen avaintulos voisi olla, että ”tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusinstrumentit soveltuvat hyvin digitalisaation ja tekoälyn käyttöönottoa tukeviin hankkeisiin pk-yrityksissä”.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Viitaten edelliseen kohtaan, niin kehittämistoiminnan julkiset rahoitusinstrumentit ja kriteerit pitää määritellä niin, että ne soveltuvat paremmin pk-yritysten kehittämistoimintaan.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset kannatettavia, mutta jo nyt ollaan menossa vain väärään suuntaan toteutuksessa. Suomi ei ole pystynyt houkuttelemaan teknologiakeskittymiä maahan, yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö ei ole parantunut, eikä sille ole asetettu mitään kannusteita korkeakouluille, esim. rahoitusmallien uudistamisen myötä. Tekoälyn käyttöönotossakaan emme ole kärkimaita.

Tutkimuksen kaupallistamista ja uusille markkinoille menoa vauhdittavaa rahoitusta on puolestaan leikattu. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus ja niihin tehdyt lisäykset näyttävät valuvat tutkimuslähtöiseen rahoitukseen, ei yritys­lähtöiseen kehittämistoimintaan tai innovaatioihin.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin kannatettava ja käytännössä välttämätön, kun julkisia menoja on sopeutettu ja tullaan sopeuttamaan merkittävästi tulevina vuosina. Samaan aikaan kansalaiset ja yhteisöt asioivat mielellään digitaalisesti julkisen sektorin kanssa.

Julkiseen digikehitykseen on viimeiset hallituskaudet investoitu kiitettävästi, mutta kehitystyötä on tehty vähän vanhan päälle, eikä merkittäviin toimintatapojen muutokseen ole juuri kyetty. Yhteisöille tarkoitettujen sähköisten palvelujen osalta ei päästä edes lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Suomessa tulisi luoda selkeä tuottavuustiekartta julkisille digipalveluille: mistä saadaan parhaat tehokkuushyödyt, mistä toiminnoista luovutaan, mitä voidaan automatisoida, missä ja miten tekoälyä hyödynnetään parhaiten ja minkälaisia taloudellisia säästötavoitteita asetetaan.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokseksi tulisi lisätä: yrityksille ja yhteisöille tarkoitetut viranomaispalvelut ovat digipalvelulain edellyttämällä tasolla.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Poikkihallinnollinen yhteistyö on iso haaste ja se on tunnistettu tavoitteessa. Usein toimeenpanossa etenee vain hankkeet, jotka voidaan hoitaa pelkästään yhden sektorin tai ministeriön toimesta. Työtä on jatkettava. Samalla myös yhteistyötä ja yhteisiä tavoitteita on mietittävä yritysten kanssa myös tiiviimmin, jotta erilaiset lainsäädäntöehdotukset eivät yllättäen ja jotka aiheuttavat vain vastustusta elinkeinoelämässä.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Tavoitteet ja avaintulokset ovat kaikki lähtökohtaisesti hyviä ja kannatettavia. Ongelma tulee toimeenpanossa, jonka osalta esimerkiksi tällä vaalikaudella on menty päinvastaiseen suuntaan. Tämä kyseenalaistaa digitaalisen kompassin merkitystä digi- ja innovaatiopolitiikan ohjaavana dokumenttina.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

-

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

-

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

-

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Konttinen Jari
Palvelualojen työnantajat Palta ry.